



Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tiende Afdeling)

6. april 2017¹

»Præjudiciel forelæggelse — socialpolitik — direktiv 2001/23/EF — artikel 3 — varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder — gældende kollektive overenskomster for erhververen og overdrageren — yderligere opsigelsesvarsel tildelt afskedigede arbejdstagere — hensyntagen til den anciennitet, der er erhvervet hos overdrageren«

I sag C-336/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Arbetsdomstolen (arbejdsret, Sverige) ved afgørelse af 1. juli 2015, indgået til Domstolen den 6. juli 2015, i sagen

Unionen

mod

Almega Tjänsteförbunden,

ISS Facility Services AB,

har

DOMSTOLEN (Tiende Afdeling)

sammensat af dommerne A. Borg Barthet, som fungerende formand for Tiende Afdeling, E. Levits (refererende dommer) og F. Biltgen,

generaladvokat: generaladvokat: E. Tanchev

justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 17. november 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Unionen ved U. Dalén, S. Forssman, M. Wulkan og D. Hellman
- Almega Tjänsteförbunden og ISS Facility Services AB ved J. Stenmo og J. Hettne
- den franske regering ved G. de Bergues, D. Colas og R. Coesme, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved M. Kellerbauer og K. Simonsson, som befuldmægtigede,

¹ — Processprog: svensk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 1. februar 2017,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om en præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Rådets direktiv 2001/23/EF af 12. marts 2001 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder eller bedrifter eller af dele af virksomheder eller bedrifter (EFT 2001, L 82, s. 16).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Unionen, en faglig organisation, og på den anden side Almega Tjänsteförbunden, en arbejdsgiverorganisation (herefter »Almega«), og ISS Facility Services AB, et svensk selskab (herefter »ISS«), angående den omstændighed, at der efter en overførsel af virksomheder ikke blev taget hensyn til den anciennitet, som fire arbejdstagere havde erhvervet hos overdragerne.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 1, stk. 1, litra a), i direktiv 2001/23 fastsætter:
»Dette direktiv finder anvendelse på overførsel af en virksomhed eller bedrift eller af en del af en virksomhed eller bedrift til en anden indehaver som følge af en overdragelse eller fusion.«
- 4 Direktivets artikel 3 bestemmer:
»1. Overdragerens rettigheder og forpligtelser i henhold til en arbejdskontrakt eller et arbejdsforhold, som bestod på tidspunktet for overførslen, overgår som følge af denne overførsel til erhververen.
[...]
3. Efter overførslen skal erhververen opretholde de løn- og arbejdsvilkår, som ifølge en kollektiv overenskomst gjaldt for overdrageren, indtil den kollektive overenskomst opsiges eller udløber, eller en anden kollektiv overenskomst træder i kraft eller får virkning.
Medlemsstaterne kan begrænse den periode, hvori løn- og arbejdsvilkårene skal opretholdes, såfremt denne periode er på mindst ét år.
[...].«

Svensk ret

- 5 Det følger af § 6b i lagen (1982:80) om anställningsskydd (lov (1982:80) om jobbeskyttelse), at ved overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter fra én arbejdsgiver til en anden overgår de rettigheder og forpligtelser, som hidrører fra de arbejdsaftaler og arbejdsforhold, der bestod på tidspunktet for overførslen, til den nye arbejdsgiver.

- 6 § 28 i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (lov (1976:580) om medbestemmelse i arbejdslivet), som gennemfører artikel 3, stk. 3, i direktiv 2001/23 om overførsel af virksomheder i svensk ret, er affattet således:

»Ved overførsel af en virksomhed, bedrift eller dele af en bedrift fra en arbejdsgiver, der er bundet af kollektiv overenskomst, til en anden arbejdsgiver i henhold til en overførsel som omhandlet i § 6b i lov (1982:80) gælder de relevante dele af overenskomsten for den nye arbejdsgiver, medmindre den nye arbejdsgiver allerede er bundet af en anden kollektiv overenskomst, der gælder for de arbejdstagere, der er blevet overført.

?...?

Når arbejdstagernes ansættelseskontrakter og arbejdsvilkår overføres til en ny arbejdsgiver i henhold til artikel 6b i lov (1982:80), har denne pligt til i et år efter overførslen at anvende arbejdsvilkårene i den kollektive overenskomst, der gjaldt for den tidligere arbejdsgiver. De nævnte betingelser skal anvendes på samme måde, som den tidligere arbejdsgiver havde pligt til at anvende dem. Disse bestemmelser gælder ikke længere, når den kollektive overenskomst er udløbet, eller efter at en ny kollektiv overenskomst er trådt i kraft for de overførte medarbejdere.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 7 Arbejdstagerne BSA, JAH, JH og BL er medlemmer af Unionen. BSA har været ansat af Apoteket AB. JAH, JH og BL har været ansat af AstraZeneca AB, inden ISS blev deres arbejdsgiver efter virksomhedernes overførsler.
- 8 Den 27. juli 2011 afskedigede ISS BSA af driftsmæssige grunde med et opsigelsesvarsel på seks måneder. På tidspunktet for afskedigelsen var BSA mere end 55 år gammel. Den anciennitet, hun havde erhvervet hos Apoteket og ISS, var på mere end 10 år.
- 9 Den 31. oktober 2011 afskedigede ISS de tre andre arbejdstagere, JAH, JH og BL, ligeledes af driftsmæssige grunde og med et opsigelsesvarsel på seks måneder, der efterfølgende blev forlænget med yderligere fem måneder. De var ligeledes på tidspunktet for deres afskedigelse mere end 55 år gamle og havde hver især erhvervet en anciennitet på mere end 10 år i deres ansættelse hos AstraZeneca og derefter ISS.
- 10 I forbindelse med overførslen af de fire arbejdstageres stillinger til ISS var overdragerne, i dette tilfælde Apoteket og AstraZeneca, bundet af kollektive overenskomster. Det er i henhold til disse overenskomster fastsat, at såfremt en ansat, der er blevet afskediget af driftsmæssige grunde, på tidspunktet for sin afskedigelse er mellem 55 og 65 år og på dette tidspunkt har erhvervet 10 års uafbrudt anciennitet, skal opsigelsesvarslet forlænges med seks måneder.
- 11 ISS var ligeledes bundet af en kollektiv overenskomst, i dette tilfælde den, der var indgået mellem arbejdsgiverorganisationen Almega og den faglige organisation Unionen. I henhold til denne overenskomst har den ansatte, som bliver afskediget af driftsøkonomiske årsager, ret til et opsigelsesvarsel på samme betingelser som dem, der er fastsat i de kollektive overenskomster, der gælder for overdragerne.
- 12 På tidspunktet for deres afskedigelse gav ISS ikke arbejdstagerne BSA, JAH, JH og BL en forlængelse af opsigelsesvarslet på seks måneder. Ifølge ISS havde de pågældende arbejdstagere ikke 10 års uafbrudt anciennitet hos overdrageren og opfyldte derfor ikke betingelserne for at få tildelt en forlængelse af denne frist.

- 13 Unionen er af den opfattelse, at denne fremgangsmåde krænker organisationens medlemmers ret. ISS burde således have taget hensyn til den anciennitet, som arbejdstagerne BSA, JAH, JH og BL hver især havde erhvervet hos overdragerne.
- 14 Nævnte faglige organisation har anlagt sagen for den forelæggende ret med påstand om, at ISS tilpligtes at erstatte den skade, som de arbejdstagere, som selskabet afskedigede uden at forlænge deres opsigelsesvarsel, har lidt, i hvilken forbindelse den forelæggende ret har konstateret, at der i hovedsagen rejser sig spørgsmål angående fortolkningen af EU-retten, hvorom der hersker tvivl. I denne henseende har denne retsinstant bl.a. bemærket, at den foreliggende sag efter den forelæggende rets opfattelse adskiller sig fra de sager, der allerede ligger til grund for Domstolens retspraksis vedrørende arbejdstagere, hvis rettigheder berøres umiddelbart efter overførslen af deres stilling og ikke mere end et år efter overførslen og efter udløbet af en beskyttet overgangsperiode.
- 15 Arbetsdomstolen (arbejdsret, Sverige) har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er det foreneligt med direktiv 2001/23, at en erhverver – efter at der er gået et år efter overførsel af en virksomhed – i forbindelse med anvendelsen af en bestemmelse i erhververens kollektive overenskomst, som indebærer, at en vis uafbrudt anciennitet hos én og samme arbejdsgiver er en forudsætning for forlænget opsigelsesvarsel, ikke tager hensyn til den anciennitet, der er optjent hos overdrageren, når arbejdstagerne i henhold til en enslydende bestemmelse i den kollektive overenskomst, der gjaldt hos overdrageren, har haft ret til, at der blev taget hensyn til denne anciennitet?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 16 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, i direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at erhververen – ved afskedigelse af en arbejdstager mere end et år efter virksomhedens overførsel – i forbindelse med beregningen af arbejdstagerens anciennitet, der er relevant med henblik på at fastlægge det opsigelsesvarsel, som denne sidstnævnte har ret til, skal tage hensyn til den anciennitet, som nævnte arbejdstager har erhvervet hos overdrageren.
- 17 Det skal i denne henseende indledningsvis bemærkes, at direktiv 2001/23 ifølge første og tredje betragtning til direktivet har til formål at beskytte arbejdstagere i tilfælde af overførsel af virksomheder især for at sikre opretholdelsen af deres rettigheder.
- 18 Som Domstolen gentagne gange har fastslået, har nævnte direktiv til formål at sikre, at arbejdstagernes rettigheder opretholdes, når virksomheden skifter indehaver, idet arbejdstagerne kan forblive ansat i virksomheden under den nye indehaver på de vilkår, der er aftalt med overdrageren (jf. bl.a. dom af 27.11.2008, Juuri, C-396/07, EU:C:2008:656, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis). Direktivets formål er så vidt muligt at sikre, at arbejdskontrakten eller arbejdsforholdet fortsættes af erhververen uden ændringer for at forhindre, at de arbejdstagere, der berøres af overførslen, stilles ringere alene på grund af overførslen (jf. dom af 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, præmis 75 og den deri nævnte retspraksis).
- 19 Hvad angår artikel 3 i direktiv 2001/23 har Domstolen fastslået, at formålet med nævnte direktiv ligeledes er at sikre den rette balance mellem arbejdstagernes interesser på den ene side og erhververens interesser på den anden side. Det følger navnlig heraf, at erhververen bør være i stand til at foretage de tilpasninger og ændringer, der er nødvendige af hensyn til fortsættelsen af den pågældendes aktiviteter (jf. i denne retning dom af 11.9.2014, Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-328/13, EU:C:2014:2197, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).

- 20 Domstolen har nærmere bestemt udtalt sig om spørgsmålene om anerkendelse af anciennitet i tilfælde af overførsel af virksomheder, henset til beregningen af de økonomiske rettigheder for de arbejdstagere, der er blevet overført i dette direktivs forstand (jf. dom af 14.9.2000, Collino og Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, og af 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542).
- 21 I de nævnte domme fastslog Domstolen, at den anciennitet, der er erhvervet hos overdrageren, ikke i sig selv udgør en ret, som de overførte arbejdstagere kan gøre gældende i forhold til erhververen, men det forholder sig ikke desto mindre således, at denne anciennitet i givet fald danner grundlag for fastlæggelsen af visse af de økonomiske rettigheder, der tilkommer arbejdstagerne, og at disse rettigheder principielt skal opretholdes af erhververen på samme vilkår som hos overdrageren (jf. dom af 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, præmis 69 og den deri nævnte retspraksis).
- 22 Idet Domstolen således bemærkede, at erhververen af andre grunde end en virksomhedsoverførsel, og for så vidt som det efter national ret er tilladt, kan ændre lønvilkårene til ugunst for arbejdstagerne, fastslog den, at artikel 3, stk. 1, første punktum, i Rådets direktiv 77/187/EØF af 14. februar 1977 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder, bedrifter eller dele af bedrifter (EFT 1977, L 61, s. 26), hvis ordlyd i det væsentlige er identisk med ordlyden af artikel 3, stk. 1, første punktum, i direktiv 2001/23, skal fortolkes således, at erhververen ved beregningen af økonomiske rettigheder skal tage hensyn til alle de tjenesteår, som det overførte personale har tilbagelagt, for så vidt som denne forpligtelse fulgte af arbejdsforholdet mellem personalet og overdrageren, og på de vilkår, som var aftalt inden for rammerne af dette forhold (jf. i denne retning dom af 14.9.2000, Collino og Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, præmis 51 og 52).
- 23 I det i hovedsagen omhandlede tilfælde er det ubestridt, at forlængelsen af opsigelsesvarslet med seks måneder, som Unionen har krævet, giver ret til udbetaling af seks måneders løn. Det kan heraf udledes, at nævnte ret til opsigelsesvarsel, der er fastsat i henhold til betingelserne i de kollektive overenskomster, der gælder for arbejdstagerne hos overdragerne på tidspunktet for virksomhedernes overførsel, må anses for en rettighed af økonomisk art.
- 24 Denne konklusion understøttes af Domstolens praksis, der er nævnt ovenfor, hvoraf det udtrykkeligt fremgår, at hensyntagen til den anciennitet, arbejdstageren har erhvervet hos overdrageren af en virksomhed, er nødvendig for beregningen ikke alene af arbejdstagerens vederlag (jf. dom af 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, præmis 81), men også af fratrædelsesgodtgørelsen (jf. dom af 14.9.2000, Collino og Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, præmis 53).
- 25 Som generaladvokaten har anført i punkt 25 i sit forslag til afgørelse, er retten til en sådan fratrædelsesgodtgørelse sammenlignelig med retten til en forlængelse af det opsigelsesvarsel, der tildeles arbejdstageren, når dennes ansættelsesforhold bringes til ophør.
- 26 Det følger ganske vist af det ovenstående, at artikel 3, stk. 1, første punktum, i direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at efter en virksomhedsoverførsel skal erhververen ved afskedigelse af en arbejdstager, i forbindelse med beregningen af arbejdstagerens anciennitet, der er relevant med henblik på at fastlægge det opsigelsesvarsel, som denne sidstnævnte har ret til, indberegne den anciennitet, som nævnte arbejdstager har erhvervet hos overdrageren, men det skal imidlertid undersøges, om denne fortolkning under de i hovedsagen foreliggende omstændigheder kan bekræftes på grundlag af nævnte direktivs artikel 3, stk. 3, andet punktum.
- 27 Som det blev fastslået i denne doms præmis 19, kan erhververen for at sikre den rette balance mellem arbejdstagernes interesser på den ene side og erhververens interesser på den anden side nemlig af andre grunde end en virksomhedsoverførsel, og for så vidt som det efter national ret er tilladt, foretage ændringer og tilpasninger, der er nødvendige for virksomhedens fortsættelse.

- 28 For så vidt angår hovedsagen fremgår det af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at den svenske lovgiver ved gennemførelsen af artikel 3, stk. 3, i direktiv 2001/23 i svensk ret har gjort brug af den mulighed, der er fastsat i denne bestemmelses andet punktum. I tilfælde, hvor erhververen på tidspunktet for overførslen er bundet af en anden kollektiv overenskomst, der derfor vil gælde for de overførte arbejdstagere, er erhververens pligt til at opretholde de arbejdsvilkår, der er fastsat i den kollektive overenskomst, som gælder hos overdrageren, og som finder anvendelse på de overførte arbejdstagere, således begrænset til en periode på et år regnet fra tidspunktet for virksomhedsoverførslen.
- 29 Selv om ISS, der på tidspunktet for virksomhedsoverførslen var bundet af en anden kollektiv overenskomst, således efter udløbet af fristen på et år, af driftsmæssige grunde, og dermed af andre grunde end en virksomhedsoverførsel, var berettiget til ikke længere at opretholde de arbejdsvilkår, der var fastsat i den kollektive overenskomst, der gjaldt for de overførte arbejdstagere, fremgår det imidlertid ikke af de sagsakter, som Domstolen er i besiddelse af, at erhververen foretog nogen for form for ændring af disse arbejdsvilkår til ulempe for de overførte arbejdstagere.
- 30 I henhold til de oplysninger, som Domstolen råder over, blev den kollektive overenskomst, der gjaldt for de overførte arbejdstagere fra tidspunktet for deres overførsel, nemlig hverken opsagt eller genforhandlet, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve. Den er heller ikke udløbet og/eller blevet erstattet af en anden kollektiv overenskomst.
- 31 Når erhververen efter udløbet af fristen på et år ikke har foretaget nogen ændring i arbejdsvilkårene, og ordlyden af den gældende kollektive overenskomst hos overdrageren er identisk med ordlyden af den gældende kollektive overenskomst hos erhververen, kan arbejdstagerne følgelig ikke underlægges vilkår, der er mindre gunstige end dem, der gjaldt inden overførslen.
- 32 Under disse omstændigheder kan erhververens argumentation, hvorefter artikel 3, stk. 3, andet punktum, i direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at der ikke skal tages hensyn til den anciennitet, de overførte arbejdstagere havde erhvervet inden deres overførsel, ikke tiltrædes.
- 33 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares således, at artikel 3 i direktiv 2001/23 skal fortolkes således, at under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, skal erhververen – ved afskedigelse af en arbejdstager mere end et år efter virksomhedens overførsel – i forbindelse med beregningen af arbejdstagerens anciennitet, der er relevant med henblik på at fastlægge det opsigelsesvarsel, som denne sidstnævnte har ret til, tage hensyn til den anciennitet, som nævnte arbejdstager har erhvervet hos overdrageren.

Sagens omkostninger

- 34 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tiende Afdeling) for ret:

Artikel 3 i Rådets direktiv 2001/23/EF af 12. marts 2001 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder eller bedrifter eller af dele af virksomheder eller bedrifter skal fortolkes således, at under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, skal erhververen – ved afskedigelse af en arbejdstager mere end et år efter virksomhedens overførsel – i forbindelse

med beregningen af arbejdstagerens anciennitet, der er relevant med henblik på at fastlægge det opsigelsesvarsel, som denne sidstnævnte har ret til, tage hensyn til den anciennitet, som nævnte arbejdstager har erhvervet hos overdrageren.

Underskrifter